

Erməni faşizminin Qaradağlıdakı qanlı izləri

Ermənilər 1988-ci ildən başlayaraq Qarabağda yaşayan azərbaycanlıları ata-baba yurdlarından silah gücünə qovub çıxarmaq üçün kənd və qəsəbələr üzərinə hücumla keçdilər.

1992-ci il fevral ayının əvvəllərindən Xocavənd rayonunun Qaradağlı kəndinin sakinləri də həyatlarının ən çətin günlərini yaşayırdılar. Qəsbkarlar azərbaycanlıları bu kənddən də çıxarmaq üçün demək olar ki, hər gün hücumlarını artırırtdılar. Sakinlər nə qədər müqavimət göstərsələr də, təpədən-dırnağadək silahlanmış, növbənöv zirehli texnikaları olan erməni hərbi birləşmələrinin qarşısında dayana bilmirdilər.

Ermənilər hücumlar zamanı Fransadan, Livandan, Suriyadan gətirdikləri mızdı, terrorçu dəstələrlə yanaşı, keçmiş ittifaqın Xankəndidə yerləşən 366-cı motoatıcı alayının canlı qüvvəsinin və texnikasının köməyindən də istifadə edirdilər.

Kəndə olan düşmən hücumları 1992-ci il fevralın 14-dən sonra daha da gücləndi. Yağmalar kənd üzərinə bir neçə istiqamətdən böyük qüvvə ilə hücum edirdilər. Nə qədər təhlükəli olsa da, sakinlər evlərindən çıxmır, qoynunda doğulub böyüdükləri el-obalarını qoruyurdular. Fevralın 17-dək kənd uğrunda qanlı döyüşlər getdi. Əli silah tutan sakinlərin qəhrəmancasına vuruşmasına baxmayaraq, fevralın 17-də qeyri-bərabər döyüşlərdə ermənilər Qaradağlıni işğal etdilər. Bu soyuq qış günü kəndin tarixinə qara hərflərlə yazıldı. Qaradağlınin işğalına səbəb döyüşçülərin zəifliyi yox, sursat ehtiyatının tükənməsi oldu.

Vəhşicəsinə Qaradağlıya girən daşnaklar evindən qaçmağa macal tapmamış sakinləri də, döyüşlərdə yaralananları da elə kəndə addımlarını qoyan kimi güllələdilər. Qəsbkarlar sakinlərdən 117 nəfərini əsir aldılar, 90-dan çoxunu isə qəddarcasına qətlə yetirdilər. Öldürülənlərdən 21-i ahl və qoca, 10-u qadın, 10-u da

məktəbli idi. Qaradağlınin işğalı zamanı 146 uşaq yetim qaldı. İşğal nəticəsində kənddə 200 yaşayış evi, 1 mədəniyyət ocağı, 320 yerlik orta məktəb, 25 çarpayılıq xəstəxana binası və digər sosial obyektlər vəhşicəsinə dağıdıldı. Ermənilər 3 kənd sakininin üzərinə dizel yanacağı tökərək yandırdı, 2 nəfərin isə başını kəsdilər. Qaradağlınin erməni işğalçılarınin gözündən yayına bilən sakinləri dağlıq ərazilərdən sağ-salamat keçərək Ağdama qaça bildilər. Əgər kənddə qalsaydılar, onlar da erməni vəhşiliyinin qurbanı olacaqdılar.

Qəsbkarlar əsir götürdükləri kənd sakinlərinə olmağın işğəncələr vermişdilər. İşğalçılar kəndin Bəylik dağı adlanan yüksəkliyində əsir aparılanların içərisindən 8-i uşaq olmaqla 23 nəfəri güllələmişdilər. Ağır yaralanmış günahsız insanları silos quyularına atıb üstlərini basdırmışdılar. İki nəfər Zəki bulağının üstündə, iki nəfər isə Cəmiyyət kəndində qətlə yetirilmişdi. Əsirlikdə olan 68 nəfər kənd sakinini erməni faşizminin qurbanı olmuşdu. Daşnakların kənddən əsir apardıqları beş nəfərin taleyi bu günə qədər də məlum deyil.

Aradan illər keçsə də, qanlı Qaradağlı faciəsi kənd sakinlərinin yaddaşında qalıb.

Tarix göstərir ki, böyük insan tələfatı ilə nəticələnən belə qanlı faciələr heç vaxt unudulmur. Sakinlər o qanlı qırğınlardan, erməni vəhşiliyindən elə odlu-alovlu danışır ki, sanki bütün bunlar 32 il əvvəl yox, elə dünən-sırağagün baş verib.

Seyyur Nağıyev həmin dəhşətli günləri belə xatırladı:

- 1992-ci ilin fevralında Qaradağlı düşmən mühasirəsində idi. Vəziyyət gərginləşən ilk günlərdən kənddə özünü müdafiə dəstəsi yaratmışdıq. Qeyri-bərabər döyüşlərdə Qaradağlı camaatı - uşaq-qa-dınlı, cavanlı-qocalı qəhrəmancasına vuruşurdu. Təəssüf ki, sursatımız tükənəndən sonra ermənilər kəndə girib bizi əsir götürdülər. Daşnaklar yol uzunlu əsirləri maşınlardan düşürərək işğəncə verə-verə öldürdülər. Əsirliyimizin 40-cı günü idi. Erməni nəzarətçi yanımıza gələndə ayağa qalxmadım. Buna görə təpiklə sifətimə necə vurdusa çənəm qırıldı. Hələ ondan qabaq "Bəylik bağı"nda ermənilər güllə ilə çənəmdən vurmuşdular. Ermənilər İmran kişinin mədəsinə təpiklə elə möhkəm vurdular ki, kişi 7 gündən sonra öldü. Meyiti də 3-4 gün saxlandıqımız zirzəmidə qaldı. Er-

məni işğalçıları Qaradağlı kənd sakinini Turab Hüseynovun ailəsindən dörd nəfəri qətlə yetirdilər.

1992-ci il fevralın 17-si mənim üçün çox ağır gün oldu. Həmin gün ermənilər həm kəndimizi işğal etdilər, həm valideynlərimi, həm də iki qardaşımı öldürdülər. İnanırdıq ki, bu zülmələr, bu qanlar yerdə qalmayacaq. Bugünkü günə şükürlər olsun. Ordumuz Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında torpaqlarımızı, Qarabağımızı azad edib, şəhidlərimizin qisasını alıb. Artıq doğma Qaradağlımız da azaddır.

19-20 sentyabr 2023-cü ildə ordumuzun Qarabağda separatçılara qarşı həyata keçirdiyi əməliyyat tədbirləri nəticəsində başqa yaşayış məntəqələri kimi, Qaradağlı kəndi də erməni işğalçılarından azad olundu. Azərbaycan Ordusu xeyalları gerçəkləşdirdi. Qarabağın başqa yaşayış məntəqələri kimi, Qaradağlı kəndinin sakinləri də yaxın zamanlarda böyük sevinc içində doğma ocaqlarına qayıdacaqlar.

V.MƏMMƏDQULUOĞLU,
"Azərbaycan"